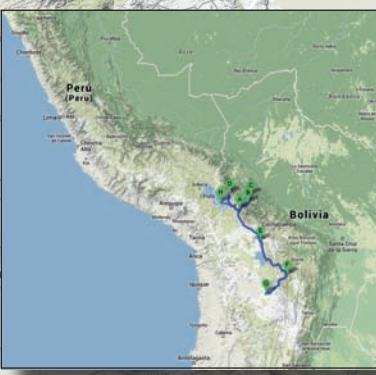

El viatge que Arriba. Lluc Avellan. L'Eixam Edicions. Tots el drets reservats

Els camins de Bolívia

El llarg camí

No deixe que sone l'alarma, em desperte abans. He dormit bé, estava molt cansat. Connecte el mòbil a la xarxa i arriba un missatge pel Whatsapp que em desitja un bon viatge. Prenc consciència immediata del dia que m'espera. Curiosament no estic nerviós. Passe el matí com si fóra un dia més fins que cap al migdia remate els preparatius que havia deixat mig enllestits la jornada anterior. Ara ja sent que alguna cosa es remou a dintre meu.

M'acomia de les veïnes, que són el consell savi i experimentat del carrer Sant Pere. Va pujant-me l'excitació, però estranyament mantinc la serenitat millor del que imaginava. Mentre dine, comente amb ma mare i la meua germana que em trobe en un estat de concentració profund, com si anara a afrontar una important competició: silenciós, meditabund, temperat, conscient, alerta.

Em porten a l'estació de tren Joaquim Sorolla de València, un nou espai urbà que encara no havia tingut el plaer de trepitjar. Aquesta estació, de recent factura, té tot l'aspecte de trobar-se en una situació de provisionalitat permanent. Vull dir que, mentre esperem que es faça realitat l'arxianunciat Parc Central i la conseqüent remodelació de la bella Estació del Nord, comptarem amb aquest edifici prefabricat per a una estona llarga. L'arribada del progrés, que representa l'Alta Velocitat, al Cap i Casal, és una de les meravelles que ens duu aquest segle a preu de *business class*. Amb aquest tren ultrasònic, vingut del futur, viatjaré a Madrid a una velocitat punta que sobrepassa els 300 quilòmetres per hora. Des del cor del Regne d'Espanya, em desplaçaré al ben pressupostat aeroport de Barajas.

El comiat de la família, a les portes del control de segu-

retat de Joaquim Sorolla, és ràpid però intens. Mare, pare i germana, em miren amb un còctel de sentiments que barregen alegria, il·lusió i incertesa. Preferisc no deixar-me dur per la part més sensible de la persona, no siga cosa que danye la integritat i l'enteresa que vull conservar a tota costa. Una vegada dins el tren galàctic, sóc un sac de nervis. En un moment donat del recorregut, em pregunte si la *meseta* castellana pot ser un equivalent, a petita escala, de l'altiplà andí.

Arribe a la gran ciutat, a altíssima velocitat, mai més ben dit. Del tren de luxe passe a la modèstia del Rodalies. En una estació perimetral de la ciutat, em trobe amb Ramón, el company de viatge que ha fet un camí ben diferent al meu per arribar al centre peninsular. Ell ve des de la disgregació rural de Galícia, des del resistent llogaret de Mouricios, situat a la perifèria de la perifèria.

Berenem una cervesa i un entrepà de calamars, com un gest de complicitat al mestissatge de la ciutat. D'una altra banda, també fem plausible la idea que ja anem de turistes per la vida. Abans de marxar cap a l'aeroport, aprofite l'avinentsa per quedar amb una amiga que vaig conèixer fa anys. Precisament en una estada de mesos a una ciutat plujosa. Hi ha moments i situacions que no poden deixar-se passar per alt.

Estic més tranquil ara que vaig acompanyat. Em deixo dur per una imaginària cinta transportadora que m'asseurà durant més de mig dia en la butaca d'un avió transoceànic. Com a conseqüència del desplaçament sobre el globus planetari, visc una nit de moltes hores. Pensava que cauria rendit abans per la son que acumulava després d'un cap de setmana de comiat inoblidable, entre d'altres motius, per les poques hores dormides. Però no, el descans resulta intermitent. Intente endevinar el futur mentre retinc els records del passat més immediat.

Fem escala a Lima, durant quatre hores. Pareix que estiguem empresonats en un no-lloc. Deambulem d'un costat a un altre de l'aeroport a través d'un ample passadís que té, com a únic atractiu les botigues de records. Transcorregut el temps acordat, tornem a pujar a un avió, ara de dimensions menors. Últim vol a la destinació final, la impaciència es fa perceptible. S'ha fet de dia i des de la finestra es veu un paisatge increïble. Cims nevats, rius que s'obrin camí entre muntanyes d'escassa vegetació, camins impossibles que serpentegen fins l'infinit, diminuts conjunts de cases enmig de la immensitat andina. Vaig sabent què sobrevole després de moltes hores de viatge.

Arriba el moment desitjat en què l'avió comença a perdre altura. En realitat, no tanta altura, ja que aterrem a El Alto de La Paz, emplaçat a més de 4.000 metres d'altitud. La ciutat sembla no tindre fi, s'estén per l'altiplà i s'aferra

a les parets d'una espècie de cràter, en el centre del qual es troben els únics edificis d'altures. Vint-i-quatre hores sobrevolant oceans i continents i, per fi, veiem clar cap on es dirigeixen les nostres vides.

Baixem emocionats de l'avió, contents de saber que hem vingut per quedar-nos en el nou continent durant una temporada. Ui, quina sensació més estranya! Acostumat a viure a nivell de mar, es noten els 4.000 metres. Estic entre desubicat i marejat. Ara per ara, allò que importa és buscar l'equipatge. Sense la motxilla, no som ningú. No es pot negar que, vist des d'aquesta altitud, comencem un viatge d'alta volada.

Estem a La Paz

Des de l'aeroport agafem un microbús que ens duu al centre. Compartim aquest atapeït mitjà de transport amb gent que entra i ix quasi en marxa. Nosaltres estem parapetats darrere les nostres motxilles. Descendim metres i metres des de El Alto fins que arribem a la plaça San Francisco, un dels punts neuràlgics de la ciutat. Aquesta és la zona on ens acaben d'informar que trobarem allotjament bo i barat. La veritat és que ni ens hem preocupat per buscar, des de casa, amb les eines d'internet, un lloc on dormir com a mínim la primera nit. Està comprovat, però, –i ho constatarem dia rere dia– que no cal ser especialment previsor, que tot es troba si es busca.

Abans d'iniciar la recerca, fem parada obligatòria a un modest restaurant que encara serveix menú del dia. Són les sis de la vesprada, hora local, és a dir, les onze de la nit de l'hora que venim. No sabem si berenem, sopem o ressosem. Però no veges com entra el menjar! Necessitàvem posar-nos alguna cosa a la boca per seguir la marxa del dia.

Ara sí, ens posem a buscar allotjament. Ens fem la idea dels preus que es barallen i finament ens decidim per una habitació per la qual paguem poc més de tres euros per cap i per nit. La vida ací és molt barata per a un europeu. Prenem posicions en la cambra i ens llancem al carrer, malgrat el cansament que arrosseguem.

Tenim la sensació real que ens manca l'aire a cada passa que fem. També sentim una pressió sobre el cap, així com un batec estrany al cor. No estem preocupats, ja que sabem que tots aquests símptomes són una conseqüència habitual del mal d'altura. Només cal l'adaptació que et dóna el temps. Ho prenem com una lliçó més de vida.

Entre l'altitud sobre el nivell del mar i que no hi ha carrers plans, la passejada es fa realment esgotadora. Ara bé, paga la pena fer l'esforç d'aclimatar-se al bullici constant de gent que ompli les voreres. Així, també penses atenció als cotxes, que mai saps per on vénen i que són incapaços d'aturar-se davant un vianant.

El barri on ens trobem està envaït de comerços i parades de gent d'origen aimara –l'ètnia local i predominant– que ofereix artesanía de tot tipus. A poc a poc ens anem acostumant a ser els estranys entre milers i milers d'indígenes que donen vida a la ciutat. Perquè La Paz –o, si més no, la zona on ens movem– és un mercat ambulant de dimensions faraòniques. No hi ha res que no es vengui al carrer. I ho fan sense descans, de sol a sol.

Experimentem una adaptació ràpida al nou hàbitat. No tenim por de caminar entre embussos de cotxes. Mengem

arròs i pollastre en parades de dubtosa higiene. Preguntem amablement quan ho necessitem. I sobretot no ens deixem estressar per una ciutat que no té hora punta, perquè tot el dia hi ha rius de gent i carrers col·lapsats de cotxes.

Mentre passem les voravies de la ciutat, trobem diferents estampes socials que parlen del país que ens acull temporalment. "*Gringo, llévame a tu país*", em diu un sonat que no sap com estan les coses al vell continent. "*Evo dijo que cambiaría, pero era mentira: la misma porquería*", crida un grup de manifestants inconformes que lluita en defensa de la sanitat pública. També els productors de canya reclamen drets al centre de poder de Bolívia.

Davant del Ministeri de Justícia, s'ha establert d'acamada una colla de represaliats per les dictadures militars. Algú d'ells coneixeria personalment El Che?, em demane amb un cert afany de reviure el mite. La Paz, d'una altra banda, també és efervescent en matèria política. Per això la presència d'agents antiavalots als voltants del Parlament deixa d'impressionar-nos passades les hores de reconeixement de la ciutat.

Una nit trobem l'evasió en forma de festa. Un dels ídols musicals de la meua joventut, Sargento García, és l'estrella convidada a un pub de música en directe. Sent la connexió València-La Paz, tant l'artista com jo compartim aleshores ciutats. Quan canta la tornada de l'èxit "*Libre, libre, libre...*", toque el cel amb la punta dels dits, que, per cert, ací el tinc més prop.

"*Una más, y no jodemos más!*", crida el públic que no voldria que acabara mai l'actuació. Amb o sense música en directe, la festa s'allarga fins altes hores de la matinada. Fem amics espontanis de la nit. Tornem a casa i ens perdem per carrers foscos. No tenim sensació d'inseguretat, els *paceños* ens han demostrat des de la nostra arribada que són bona gent.